

1. Debrecen Megyei Jogú Város Helyi Jelentőségű Védett Természeti Területeinek Természetvédelmi Kezelési Terve

1.1. Természetvédelmi gyakorlati célkitűzések

- a) A területek természetes és természetközeli erdeinek fenntartása, állapotának helyreállítása, felújítása, az erdők szukcessziós, regenerációs folyamatainak fenntartása és elősegítése, természetes élőviláguk megőrzése, helyreállítása.
- b) A tájidegen és nem őshonos fafajú erdők természetközeli alakítása, a monokultúrák felszámolása.
- c) A természetes és természetközeli állapotú vizes élőhelyek és élőviláguk sokféleségének megőrzése.
- d) A területek vízháztartásának javítása.
- e) A gyepek megőrzése, biológiai sokféleségének fenntartása, növelése.
- f) A jellegzetes mozaikos erdőpusztai tájkép megőrzése.
- g) A védett természeti értékek állományainak megőrzése, növelése.

1.2. Természetvédelmi stratégiák

- a) A nem őshonos és tájidegen fafajú erdők, monokultúrák fokozatos fajcserés átalakítása a területre jellemző természetes erdőtársulások irányába.
- b) A természetes, vagy természetközeli állapotú erdőállományok véghasználatának kitolása a biológiailag lehetséges legvégső korig.
- c) Az éger és fűz ligetek, tölgy-kóris-szil ligeterdők és homoki és gyöngyvirágos tölgyesek gazdasági hasznosításának alárendelése a természetvédelmi céloknak.
- d) Invazív növényfajok állományának visszaszorítása.
- e) A lápok, vizes területek vízviszonyainak rekonstruálása, mesterséges kiszáritásuk megakadályozása.
- f) Az értékes lágyszárú növényzettel rendelkező láprétek, lápi területek elcserjésedésének megállítása.
- g) A degradált gyepek helyreállítása.
- h) A gyepek átalakításának megakadályozása.
- i) A szántóföldi művelés környezetterhelésének mérséklése.
- j) A védett fajok állományainak, élőhelyeinek megőrzése, károsításuk megelőzése.

1.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

1.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

1.3.1.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

- a) A vizes területek mesterséges lecsapolását meg kell szüntetni olyan módon, hogy a környező területek gazdasági hasznosítását ne veszélyeztesse.
- b) A lápok ökológiai vízkészletének biztosítása érdekében a lecsapoló csatornákon vízvisszatartást kell alkalmazni úgy, hogy az a környező területek jogos használatát ne veszélyeztesse.
- c) A védett területeken a gépjárművek közlekedésére a meglévő utakat kell használni.
- d) A területre hazánkban nem őshonos vadfaj újonnan nem telepíthető be.
- e) A területen új belvíz levezető csatornák nem létesíthetők.

1.3.1.2. Fajok védelme

- a) Nedves kaszáló területeken, földön fészkelő, fokozottan védett faj (pl. haris) megtelepedése esetén a természetvédelmi hatóság a kaszálást esetleg térben és időben korlátozza.
- b) Mesterséges tavakon, víztározókon a fokozottan védett cigányréce jelenléte esetén a vízivad vadászatot a természetvédelmi hatóság október 1-ig korlátozhatja.

- c) A védett területen vadon élő növény- és állatvilágnak - a vadászható és halászható fajok kivételével - minden faja védett, azokat elpusztítani, gyűjteni, szaporodásukban, élettevékenységükben zavarni tilos.
- d) Minden olyan tevékenység (növényzet égetése, homokfal bontásával fészkek rombolása, stb.), amely a védett fajok pusztulását idézi elő, fokozottan védett fajok szaporodását zavarja, hatósági eljárást von maga után.
- e) A védett területen a mezőgazdasági munkagépeket vadriasztó berendezéssel kell ellátni.

1.3.1.3. Terület és földhasználat

Új bányák, hulladéklerakók, szennyvíztisztítók, ipari létesítmények a védett területen nem hozhatók létre.

1.3.2. Művelési ághoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

1.3.2.1. Gyepkezelése

- a) Védett gyepterület erdősítése, fásítása csak különlegesen indokolt esetben és csak degradált, vagy telepített gyepen végezhető, pl.: védelmi, tájképvédelmi fasor, erdősáv kialakítása, tájképi rekonstrukció céljából.
- b) A védett gyepkezelésben trágya, vagy más anyagok depózása, hígtrágya kihelyezés, műtrágyázás és egyéb vegyszerhasználat nem végezhető.
- c) Szilárd szerves trágya egyedi elbírálással a természetvédelmi hatóság engedélyével juttatható ki gyepterületre.
- d) Tilos a természetes, vagy természetközeli állapotú gyepkezelés talajlazítása, felületése.
- e) A nedves, felázott gyepkezelés gépjárművel ráhajtani nem szabad.
- f) Azokban a „gyep” művelési ághoz tartozó zsombékosokban, magassákosokban, lápréteken, amelyeket az elgyomosodás és a beerdősülés nem veszélyeztet, de taposásra érzékenyek, kaszálás, szárzúzózás, legeltetés nem végezhető. Erről a gazdálkodókat előzetesen tájékoztatni kell.
- g) A legelők elsősorban marhával és juhval, illetve kisebb létszámú lóval, kecskével legeltethetők.
- h) Kiegészítő takarmányozás a gyepkezelésben nem végezhető.
- i) Liba és sertés legeltetése a védett gyepkezelésben nem végezhető.
- j) A gyepkezelésben védett, vagy fokozottan védett növények által benépesített foltjain a legeltetés időbeli korlátozására is sor kerülhet a virágzás és termésérés idejére.
- k) Kaszálásra érzékeny védett növényfajok előfordulási helyeit a természetvédelmi hatóságnak a területen gazdálkodó jelenlétében előzetesen ki kell jelölnie és kihagyni a kaszálásból.
- l) A lekaszált szénát a gyepkezelésről minden esetben le kell hordani.
- m) Gyepkezelés más célú hasznosítása, beépítése csak természetvédelmi érdekből engedélyezhető (pl.: legeltetést segítő létesítmények).
- n) Az invazív növényfajok terjedését elsősorban kaszálással, szárzúzással vissza kell szorítani.

1.3.2.2. Szántók kezelése

- a) A légi vegyszerezés tilos!
- b) Kizárólag az ún. zöld és sárga vegyszerek használata engedélyezhető.
- c) A biogazdálkodás a területen ajánlott, ezért az ilyen gazdálkodást folytatókat a természetvédelmi vagyongazdálkodásban álló szántók bérbeadásánál előnyben kell részesíteni.
- d) Az értékes gyepkezelés, láprétek, lápok védelme érdekében a közjük ékelődő, természetvédelmi vagyongazdálkodásban levő szántók elsődlegesen visszagyepesítendőek, a tájegységre jellemző szárazodási folyamatok működése mellett fásítás, a termőhelynek megfelelő fafajokkal való erdősítés megvalósítása szakértő bevonásával is megfontolandó.

1.3.2.3. Erdők kezelése

- a) Törekedni kell arra, hogy az erdősítésben használt szaporítóanyag (mag, csemete) helyi származási körzetből kerüljön ki.
- b) Az elegyítés érdekében a csemeteültetéssel történő mesterséges erdőfelújítások során már az első kivitel is több fafajjal kell elvégezni.
- c) A tölgyesek és tölgy-köris-szil ligeterdők felújításánál teljes talajelőkészítés nem végezhető. Ajánlott a pásztás talajelőkészítés alkalmazása.
- d) A magvetés esetén pótlásokkal kell az elegyítést megoldani.
- e) Az elegyítés módja szálankénti vagy csoportos, a csoportok területe legfeljebb 500 m² legyen.

- f) A faállomány-nevelés (tisztítás, gyérítés) a modelltablák szerint, de a természetes erdőtársulás gerincét adó fafajok érdekeit szem előtt tartva és nem a fatömeg produkcióra kiélezve történjen. A nem őshonos fafajok (pl. akác, kései meggy, zöldjuhar, amerikai kőris stb.) kiszorítására kell törekedni. Kímélni kell a ritkább elegyfákat, főként a vadgyümölcsöket.
- g) Az erdők felújítása és ápolása során a felújítási területről a nem őshonos fafajokat ki kell szorítani!
- h) Az egészségügyi termelések során az őshonos fafajú állományokban minimum hektáronként 3 odvas, vagy száraz törzset meg kell hagyni.
- i) A tájra jellemző őshonos fafajokkal történő egységes felújítás érdekében nem őshonos fafajú (akác, erdei fenyő, nemesnyár stb.) erdőállományokban a tarvágás mérete a 3 ha-t nem haladhatja meg.
- j) Véghasználat utáni kituskózás esetén tuskóprizma őshonos fafajú erdőállomány szélére nem helyezhető el.
- k) Az őshonos fafajú erdőrészek véghasználata esetén hagyásfákat kell visszahagyni a természetvédelmi hatósággal történt helyszíni kijelölés alapján.
- l) Hagyasfaként csak őshonos fafajú példányok maradhatnak vissza.
- m) Fahasználati korlátozásra bármely erőterületen sor kerülhet, ha azt fokozottan védett faj, vagy védett fajok jelentős állományának megőrzése indokolja. Védett és fokozottan védett növények esetén a korlátozás huzamosabb idejű lehet.
- n) Láp és ligeterdőben, homoki tölgyesben az erdészeti kezelés kizárólag a nem őshonos fafajok eltávolítására szorítkozhat.
- o) Az erdő művelési ágú területeken az üzemterv szerinti VI és a TN megnevezésűek közül a láp és mocsár jellegű vizes élőhelyek erdőgazdasági és vízrendezési tevékenységgel nem érinthetők, kivéve az ökológiai vízszükséglet biztosítását.
- p) Erdei tisztás és rét (TI, üzemtervi megjelöléssel) valamint cserjés (CE) erdei rakodónak és faanyagmozgatási útvonalnak nem használható, valamint nem erdősíthető.

1.3.2.4. Nádasok, vizes területek, vízfolyások kezelése

- a) Az esetlegesen szükséges kotrás, illetve a patakok „élővíz” jellegének visszaállításához a későbbiekben szükséges a vízutánpótlás megteremtése, a technikai megoldások körültekintő, az érintett szakhatóságok javaslatainak betartásával, a szükséges engedélyezési eljárás lefolytatásával történhet.
- b) Biztosítani kell a természetes állapot fenntartását szolgáló optimális talaj- és felszíni vízháztartást.
- c) A védett területre szennyvizet vezetni, azt elhelyezni még tisztított állapotban sem szabad.
- d) Erek, csatornák, tavak karbantartási munkái során a depóniák földanyagát rekultiválni, tereprendezni kell.
- e) Nád vágásához vonatkozó előírások szerint (1996. évi LIII. törvény) engedélyt kell kérni.
- f) A nád és egyéb vízi növényzet aratását, kiszállítását október 15. és március 15. között kell végezni.
- g) A vízi madarak fészkelő telepeinek védelme érdekében a nádasok egy részét 4-5 éves forgóban kell kezelni.
- h) A nád és más vízi növényzet égetéséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.

1.3.2.5. Tavak kezelése

- a) Horgászattal hasznosított mesterséges tavakon csónakból horgászni nem szabad.
- b) Horgászattal hasznosított mesterséges tavakon a természeti értékek figyelembevételével horgászatra nem használható partszakaszokat kell kijelölni.
- c) Hal telepítése csak a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával végezhető.
- d) A mesterséges tavak, víztározók feltöltését és lecsapolását a természetvédelmi kezelővel egyeztetett időben és feltételekkel kell végezni a rajtuk megtelepedett védett élőlények megóvása érdekében.

1.3.2.6. Kivett területek kezelése

- a) A természetvédelmi hozzájárulás nélküli funkciót fel kell számolni, és a területet az eredetihez hasonló állapotba vissza kell állítani.
- b) Az engedéllyel működő létesítményeknél a nem kívánatos látványt takarófásítással kell mérsékelni.
- c) Az új épületeknél és a felújításoknál törekedni kell azok tájba illeszkedő kivitelezésére, a földszintes építés, a hagyományos tetőfedés (cserép, nád) alkalmazására.
- d) Vízállások művelésbe fogásához (mezőgazdasági művelés, nádvágás, kaszálás, legeltetés) a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.

1.3.2.7. Régészeti lelőhelyek védelme

A szántásokból előkerülő régészeti leletek eredeti állapotban való megtartását biztosítani kell. Régészeti kutatás, feltárás csak a vonatkozó jogszabályok betartásával, a szükséges feltételek teljes mértékű biztosítása mellett történhet.

1.4. Egyéb előírások

- 1.4.1. Természetvédelmi hatósági ügyekben első fokon eljáró szerv Debrecen Megyei Jogú Város Jegyzője.
- 1.4.2. A területek védettségét „Természetvédelmi terület” feliratú táblával meg kell jelölni.
- 1.4.3. A védetté nyilvánítás tényét az illetékes földhivatal ingatlan-nyilvántartásába be kell jegyezni.
- 1.4.4. A fentiekben túlmenően a területet érintő természetvédelmi korlátozások és szabályozás tekintetében az 1996. évi LIII. törvény és egyéb vonatkozó jogszabályok rendelkezései az irányadóak.

2. A debreceni Nagyerdő (városi) belterülete természetvédelmi terület 22324 hrsz.-ú ingatlanának természetvédelmi kezelési terve

2.1. Tervezési terület általános jellemzése, kezelője

2.1.1. Tervezési terület

A debreceni Nagyerdő (városi) belterületén a Nagyerdei körút és a Pallagi út által közbezárt, 21.0762 ha terület: a Nagyerdei Parkerdő (Békás-tó körüli park és Parkerdő).

A terület, mint kultúrtörténeti emlék, a város fejlődésének sajátos időszakára, a város és a Nagyerdő kapcsolatára is emlékeztet.

A Nagyerdei Parkerdő jelentős helyi értéket képvisel, mint a város legnagyobb egységes parkja tájképi és rekreációs szempontból is kiemelkedő. Számos idős, a korábbi természetes erdőtársulásra jellemző kocsányos tölgy (*Quercus robur*) fa található itt. Zoológiai szempontból fontos denevér, madár, ízeltlábú, és kétlábú élőhely.

Természetvédelmi célja az értékes fa, cserje és lágyszárú állomány, valamint a parkra jellemző tájképi értékek és a gazdag állatvilág megóvása, fejlesztése, a park területi épségének fenntartása.

A parkerdő területének mérete kicsi ahhoz, hogy az erdőre jellemző életközösséget fenntartsa. A tervezési terület elszakadt a Nagyerdő nagy biológiai változatosságú országos védettségű részeitől.

A terület biológiai sokfélesége jelentősen elmarad a Nagyerdő természetszerű élőhelyeitől, főként a nagyobb tűrőképességű generalista fajok jellemzik, az érzékenyebb specialista fajok közül főleg az idős kocsányos tölgyekben élő fajok fordulnak elő nagyobb számban (nagy hőscincér).

A tervezési terület természeti rendszereinek természetessége igen alacsony, az erdőtípusra jellemző társulások teljesen hiányoznak.

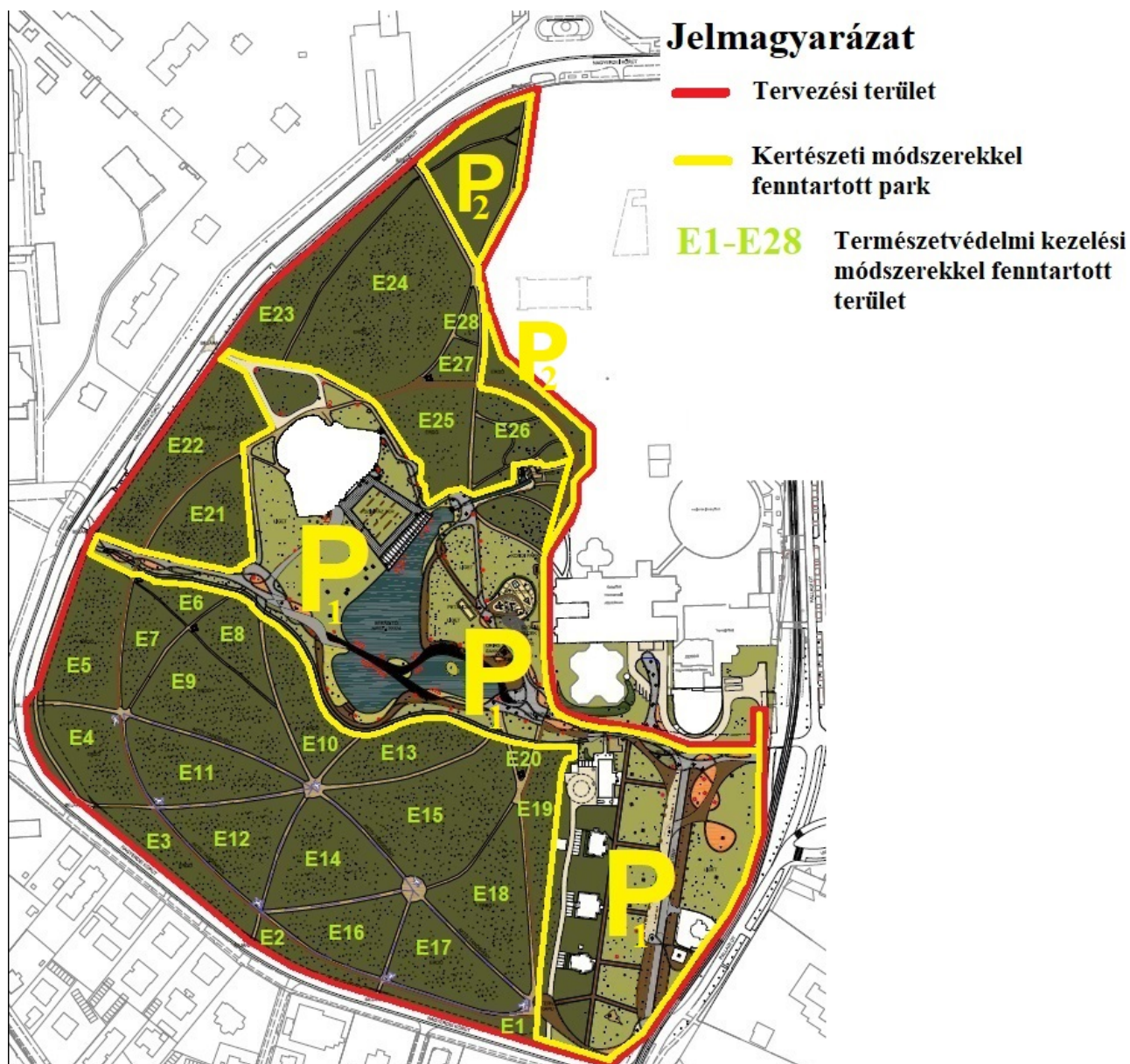
A ritka, természetvédelmi szempontból jelentős fajok közül a nagy hőscincér (Natura 2000 jelölő faj) emelhető ki.

A korábbi veszteségek, a hosszú ideje folyó degradációs folyamatok miatt a sérülékenysége alacsony, mivel az érzékeny, sérülékeny elemeket a terület elvesztette. Tovább romolhat a helyzet, ha a kocsányos tölgy öreg egyedeit nem tudjuk megóvni és nem sikerül a tölgyek tőszámát megőrizni, esetleg emelni.

A jellemzőség a fentiek értelmében szintén alacsony, a valamikori gyöngyvirágos tölgyes emlékét is csak kevés elem őrzi, a meglévő struktúra jellegtelen.

Jelenlegi értékét a pihenő, rekreációs funkció, színvonalas rendezvény-tér, esztétikus környezet adja. Ehhez a Nagyerdei Parkerdő, mint természeti érték kapcsolódik, a rekreációs funkciókat kiegészítve.

2.1.2. Térképi vázlat

A tervezési területet a térképen sötét vonal határolja, melynek rendeltetése, hogy megőrizze a megmaradt élővilágnak továbbra is potenciális és valós élőhelyeit. A természetvédelmi kezelési módszerekkel fenntartott területegységeket „E1-E28” számozás jelöli.

A világosabb vonal jelzi az intenzív kertészeti módszerekkel kezelt park (P1 és P2) terület határát, mely mint kultúr- és turisztikai parkká alakított terület és pihenőpark, tudományos-, kulturális közérdekből biztosítja a rekreációt, lehetőséget adva a lakosság részére a természeti értékek megismerésére.

2.1.3. Természetvédelmi kezelő

- A térképvázlaton P1 és E jelű részleteken a természetvédelmi kezelői feladatokat Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának a helyi jelentőségű természetvédelmi területek fenntartásáért felelős szervezeti egysége (a továbbiakban: természetvédelmi kezelő) látja el, aki ezt a feladatát szakmai koordinátoron keresztül, ökológus szakértő bevonásával gyakorolja.

- b) A térképábrán P2 jelű részleten a természetvédelmi kezelői feladatokat a Debreceni Strandfürdőt üzemeltető Debreceni Gyógyfürdő Kft. látja el az Önkormányzat és a Kft. között hatályban lévő szolgáltatási koncessziós szerződés időtartama alatt.

2.2. Természetvédelmi célkitűzések

2.2.1. Gyakorlati célkitűzéseket befolyásoló veszélyeztető tényezők

- a) Mivel a természetes társulások hiányoznak, a területen a legnagyobb probléma a tájidegen, invazív hajlamú fajok, nitrofitá gyomok jelenléte.
- b) Gondot jelent a terület képeinek és vegetációjának vázát jelentő matuzsálemi korú kocsányos tölgyek egészségi állapotának romlása. Ezért kezelésükre kiemelt figyelmet kell fordítani, folyamatosan kell gondoskodni a száraz vázágak, valamint az egyéb élőködők, félélőködők (fehér fagyöngy) folyamatos eltávolításáról.
- c) A tervezési területen tervezett célok megvalósulását veszélyezteti a terület egyéb, természetvédelmi célkitűzésekkel ellentétes felhasználása.
- d) A parki és parkerdei területeket egyaránt veszélyezteti a nyári rendezvények alatt és a kiemelt turisztikai időszakokban jellemző rendkívül intenzív használat (növénytelepítések kitaposása, rongálás, illegális hulladékok megjelenése).

2.2.2. Gyakorlati célkitűzések

- a) Az egyedi tájkép és táji értékek megőrzése, fenntartása (E; P1).
- b) A természetes folyamatok fenntartása (E).
- c) A területen élő védett növény- és állatfajok állományainak megőrzése, és bemutatási lehetőségének fejlesztése (E).
- d) A biológiai sokféleség megőrzése, elősegítése a degradálódó területeken (E).
- e) A természetvédelem érdekeivel összhangban álló kutatások elősegítése (E).
- f) A nagy forgalmú látogatás feltételeit, és egyben a terület természeti értékeinek védelmét biztosító infrastruktúra kiépítése, folyamatos karbantartása (E; P1-2).

2.2.3. Gyakorlati célkitűzések indoklása

- a) A Nagyerdei Parkerdő évtizedek óta erdészeti módszerekkel kezelt, intenzíven bolygatott terület volt, melynek következtében az invazív tulajdonságú fajok előtörésével az őshonos fajú vegetáció elemei háttérbe szorultak. Ez együtt járt a terület degradációjával, gyomosodásával, melyet az éghajlat változása is felerősít. Súlyos problémát jelent a globális klímaváltozásban is gyökerező, szélsőségesen szárazuló klíma, amely további degradációs folyamatok táptalaját jelentheti. A változó környezeti viszonyokhoz a tájidegen fajok jobban tudnak alkalmazkodni, nemhogy elviselik a szárazabb mikroklimatikus viszonyokat, hanem eredményesebben szaporodnak és gyorsabban terjednek, mint a vegetáció őshonos elemei. Feladatunk és célunk a megmaradt élővilág értékes, védett és veszélyeztetett fajai számára túlélést jelentő természetközeli élőhelyek fenntartása, fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan a természetes folyamatok érvényesülésének elősegítése, az őshonos fa és cserjefajok betelepítése, a meglévők támogatása, védelme, és a tájidegen fajok hosszú távú, tartós visszaszorítása az erdei részekről. Minél intenzívebben és drasztikusabban próbálunk meg egy terület helyzetébe beleavatkozni, annál nagyobb mértékű lesz a bolygatás, amely aztán az inváziós hajlamot növeli. Ezért kell szakaszosan, „apró” lépésenként haladni. Ennek megfelelően az utóbbi 2-3 évben az erdei területek fenntartása szakmailag megalapozottan (ökológus szakértők bevonásával), a természeti rendszerek érzékenységére való fokozott odafigyeléssel történik.
- b) "Városi" erdőként, a parkerdő, illetve arborétum jelleget szem előtt tartva egy szép, élvezhető, a városlakók pihenését, rekreációs céljait szolgáló erdő fenntartása fontos szempont a kezelés során.

2.3. Természetvédelmi stratégiák

- a) Termőhelyek leromlásának megállítása, azok átalakítása őshonos fajokkal (E).
- b) Invazív fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása aktív természetvédelmi kezeléssel (E).
- c) Az invazív gyomfajok visszaszorítása, további terjedésük megakadályozása (E, P1-2).
- d) A terület jellegzetes táji értékeinek védelme a tájkép átalakítással járó tevékenységek szabályozásával (E);

P1).

e) A természetvédelmi kezeléseket megalapozó és azokat továbbfejlesztő kutatások (vizsgálatok) beindítása (állományterképezés, egyedszámlálás) (E).

f) A területen történő kutatási tevékenység megkezdése előtt engedélyt kell kérni a természetvédelmi hatóságtól.

g) A látogatás, valamint az oktatási és kutatási tevékenység irányítása, szabályozása irányító táblák kihelyezésével, a meglévő sétatutak fenntartásával (E; P1).

h) A faállomány gazdagítása különleges esztétikai (virágzás, őszi lombszíneződés stb.) élményt nyújtó, őshonos preferenciájú fajokkal (P1; az E és P1 határán).

2.4. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

2.4.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

a) Élőhelyek kezelése, fenntartása E jelű területeken

1. A munkálatok során be kell tartani Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának a természetvédelmi kezelési feladatokat ellátó szervezeti egysége által kijelölt szakmai koordinátor utasításait, ajánlásait.

2. A munkálatok megkezdése előtt a munkavezetőket és a résztvevőket oktatásban kell részesíteni a szakmai koordinátornak és ökológus szakértőnek a helyszínen.

3. A környezet- és természet védelme érdekében csak megfelelő műszaki állapotú munkagépek használhatók.

4. A deponálás, felvonulás, közlekedés elsősorban a vegetációval nem borított, kiépített közlekedési utakon, aszfaltozott területeken történhet.

5. A védett területeken a gépjárművek közlekedésére a meglévő utakat kell használni.

6. A munkálatok során meg kell akadályozni a hulladékok és szennyező anyagok (pl. olaj) elszóródását, szivárgását.

7. A munkálatok során fokozott figyelmet kell fordítani a védett és nem védett természeti értékek megóvására, azokat elpusztítani, bennük kárt okozni tilos.

8. Minden olyan tevékenység, amely a védett fajok pusztulását idézi elő, fokozottan védett fajok szaporodását zavarja, hatósági eljárást von maga után.

9. Figyelmet kell fordítani a fák és környezetük természetes viszonyainak fenntartására és eredeti jellegének megőrzésére.

10. Amennyiben a munkálatokkal érintett területen, növényeken védett fajok (fészkelő madarak, védett rovarfajok, denevérek stb.), vagy azokra utaló jelek (fészkek, stb.) találhatóak, a munkálatokat azonnal fel kell függeszteni és a szükséges intézkedésekről az illetékes természetvédelmi hatóság engedélyével gondoskodni kell.

11. A munkák elvégzését követően a zöldterületet a hulladéktól és törmeléktől mentesen, rendezett állapotban kell átadni. Törmeléket, hulladékot a területen tárolni nem lehet, annak 24 órán belüli elszállításáról gondoskodni kell a munkák befejeztével.

12. A munkálatok az oktatásban részt vett munkavezető jelenlétében és a szakmai koordinátor vagy ökológus szakértő ellenőrzése mellett végezhetőek.

13. A munkálatokat az avarszint kíméletével a lehető legkisebb bolygatással és terheléssel kell végezni. A területen munkálatok elvégzésekor egyszerre legfeljebb harminc fő tartózkodhat. A területen munkálatok elvégzésekor egy munkacsapatban egyszerre legfeljebb tizenöt fő tartózkodhat.

14. A munkavégzés megkezdése előtt a területen a védett geofiták (pl.: téltemető, hóvirág) ismert előfordulási helyeit körül kell keríteni, hogy a munkálatok során ne sérüljenek.

15. A munkálatok kezdetének tervezett időpontjáról a természetvédelmi kezelőt értesíteni kell.

16. Amennyiben a munkálatok ütemezésében, az elvégezni kívánt munkálatokban változás történik, úgy arról a természetvédelmi kezelőt 3 munkanapon belül értesíteni kell.

17. A területen biztosítani kell a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak a hatósági-, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őröknek és a természetvédelmi kezelőnek az ellenőrzés lehetőségét.

18. A védőfunkciók ellátásának, illetve a terület mezo- és mikroklímájának megóvása érdekében biztosítani kell a folyamatos ligetes jellegű erdőborítást.

19. A Parkerdő területén az invazív cserjefajok (pl. akác, nyugati ostorfa, bálványfa) gyérítéssel szelekciója

október közepétől a következő év március közepéig, korai tavaszodás esetén február végéig végezhető. A cserjeszelekciót csak úgy lehet megkezdeni, hogy előtte a területen felmérést kell végezni és még lombleveles állapotban meg kell jelölni azokat a tájidegen, invazív fajokat, amelyeket a védett területről el kell távolítani.

20. A cserjeszelekció során a cserjeszint nem távolítható el teljes mértékben. A területen hektáronként 4-5 (egyenként 45-50 m²-es), lehetőleg őshonos fajok alkotta, vagy jelentős mértékben őshonos fajok dominanciájával jellemezhető cserjefoltot kell hagyni. Amennyiben nem állnak rendelkezésre őshonos fajú cserjefoltok, gondoskodni kell azok kialakításáról. A meghagyandó cserjefoltokat szakmai koordinátor jelenlétében kell kijelölni. A cserjeszint invazív fajait fokozatosan a Nagyerdő eredeti vegetációjára jellemző cserjefajokra (pl: galagonya, kökény, fagyal, mogoró stb.) kell cserélni.

21. Az erdőkezelési beavatkozások lehetséges irányai, feladatai az állományrészek fafaj-összetételétől, szerkezetétől, színtettségétől, az „újulat” jelenlététől, stb. függően az alábbiak:

a) Az erős koronájú, kielégítő egészségi állapotú, várhatóan magas életkort elérő faegyedek megsegítése, alánövések megszüntetése, öreg tölgyek kiszabadítása, látványhelyzetbe hozása.

b) A sűrű állományrészek kismértékű, csoportos mintázatú fellazítása.

c) Az állományok alatt megjelent faegyedek, facsoportok megsegítése, felszabadítása.

d) A feltörekvő fiatalos foltokban – a természetes szelekció kiegészítéseképpen – a kiugró, erőteljesebb egyedek megsegítése, a fafaj-arányok kontrollja.

e) Ligetes célállapot eléréséhez tereprendezés és tuskóeltávolítással együtt talajelőkészítési munkálatok elvégzése a homoki tölgyesekre jellemző nyílt, fényjárta ligetes tisztások kialakítása, a gyepnövényzet későbbi cserjésedésének megakadályozása érdekében.

22. A tájidegen, invazív, Nagyerdőre nem jellemző és vegetációt veszélyeztető fák kivágását és gallyazását fészkelési és fiókanevelési időszakon és a denevérek téli nyugalmi periódusán kívül, augusztus 20. és október 15. között kell elvégezni. Amennyiben az időjárási körülmények hirtelen megváltoznak (gyors lehűlés, tartósan csapadékos időjárás, stb.), úgy a fakivágások, illetve az ahhoz kapcsolódó munkálatok befejezési határidejét ennek megfelelően kell ütemezni. Gallyazást követően minden esetben sebkezelést kell alkalmazni. Amennyiben minden kétséget kizáróan bizonyítható, hogy a fa nem telelőhelye denevéreknek, a kitermelés március 15-ig végezhető. A munkát lehetőség szerint – a lágyszárú szint védelme érdekében – fagyott talajon kell végezni.

23. Az invazív fák kivágását „szakaszosan” (több évre ütemezve) egészségi állapotuk figyelembevételével kell elvégezni. Ezen fák sem távolíthatóak el a munkálatok során egyszerre. Az invazív fajok „lecserélése” őshonos, Nagyerdőre jellemző fajokra a kisebb környezeti terhelés csökkentése miatt szintén csak szakaszosan, több évre kiterjedően végezhető. Az invazív fajok sarjadásának megakadályozására kiemelt figyelmet kell fordítani, gondoskodni kell az utókezelésről.

24. A kivágandó fák kijelölését a szakmai koordinátor jelenlétében kell elvégezni.

25. Invazív, gyökérről újrasarjadó fák esetében a fakivágást a talajszinten kell elvégezni. Tuskózással kizárólag a 10 cm-nél kisebb vágáslappal „hátramaradt” tuskók távolíthatóak el. A bolygatás elkerülése érdekében a 10 cm-nél nagyobb tuskók esetében glifozátsav tartalmú szerrel kell a tuskók felületét kezelni. A kezeléseket csak növényvédelmi szakember végezheti.

26. Amennyiben fakivágásra kerül sor, úgy a tájidegen fajok kivágott törzsét a területről el kell szállítani. Az őshonos fák törzsét szakmailag meghatározott mennyiségben holtfaként a területen kell hagyni (kivétel: növény-egészségügyi kitermelés), ezzel is segítve a korhadéklakó fajok fennmaradását, faj és egyedszámának növekedését.

27. A munkálatokkal érintett területen néhány invazív fásszárú impozáns egyede meghagyható (nyugati ostorfa, stb.), melyek védett madárfajoknak táplálékot szolgáltathatnak.

28. A feltörekvő és kialakuló őshonos újulat kíméletére az invazív és/vagy tájidegen fajokat el kell távolítani.

29. A területről őshonos fafajok növény-egészségügyi okokból, illetve balesetveszély miatt távolíthatóak el.

30. A fák gallyazása emelőkosaras autóról kizárólag a sétányok melletti utakról a szakmai koordinátor által eldöntött és kijelölt helyről végezhető. Emelőkosaras autó kizárólag a vegetációval nem borított, kiépített közlekedési utakon, aszfaltozott területeken közlekedhet. A vegetációval sűrűn borított részekre emelőkosaras autót bevinni tilos.

31. Amennyiben a kivágandó fák emelőkosaras autóról nem közelíthetők meg, úgy a kivágást alpin technika alkalmazásával kell megvalósítani. A kivágást - amennyiben egyéb korlátozó okok (denevérvédelem) nincsenek - lehetőleg fagyott talajon kell végezni.

32. Az emberéletet, közlekedést nem veszélyeztető lábon száradó, őshonos, keménylombú (kocsányos tölgy, mezei juhar, mezei szil) fafajok példányainak kitermelése tilos. Kizárólag növény-egészségügyi okokból (pl.: szű fajok elszaporodása) indokolt mennyiségben eltávolíthatóak.

33. Őshonos fajú fákat érintően fakivágási és gallyazási munkálatok csak életvédelmi és balesetveszély elhárítási célból történhetnek.
34. Amennyiben a fakivágás olyan fát érint, amelyen természetes odú, vagy olyan korhadás van, amely alkalmas denevérek, egyéb kisemlősök meghúzódására, azt előtte szakemberrel meg kell vizsgálatni, hogy valóban „lakatlan”-e.
35. Az odúlakó madarak számára A, B, C, D típusú mesterséges odúkat, valamint denevérodúkat kell kihelyezni a területen. Az odúkat kizárólag szakmai koordinátor által előre kijelölt helyen lehet elhelyezni a telepítendő fajok territórium igényének figyelembevételével, a tájolás pontos meghatározása miatt, valamint a zavaró hatások elkerülése érdekében.
36. Azon fák eltávolítása melyeken már mesterséges odú van kihelyezve, csak balesetveszély megelőzése érdekében lehetséges, és az odú áthelyezéséről szakmai koordinátor felügyeletével gondoskodni kell.
37. Természetvédelmi szempontból és a koros tölgyek egészségi állapotromlásának megfékezésére a fák törzsére feltörekvő borostyánt vissza kell szorítani. A felfutó indákat el kell vágni, és a törzs környezetében 1 méteres sugarú körben a borostyánt el kell távolítani.
38. A munkálatokkal érintett területeken meg kell akadályozni a gyomosodást. Kizárólag mechanikai (kézi gyomlálás, kaszálás) gyomirtás alkalmazható. A kaszálások havi egy alkalommal végezhetőek június közepétől. A gyomok intenzív előretörése esetén a terület előzetes felmérése után a vegetációs időszak elejétől végezhető a terület kaszálása. A mechanikai gyomirtás során kímélni kell az őshonos fajokból álló „újulat” egyedeit. Leghatékonyabb eljárás a kézi gyomirtás. A feljövő nitrofitá gyomokat (vérehulló fecskefű, kisvirágú nyenyúlhozám), a parlagfűvet, és a mérgező (termésű) gyomnövényeket is (alkörmös, fekete csucsor) kézi gyomirtással kell eltávolítani.
39. A kivágott fák helyére kijelölt őshonos, a Nagyerdő korábbi vegetációjára jellemző fafajok telepítését minden év december 15-ig el kell végezni. A telepítést úgy kell elvégezni, hogy a fák fajuknak, habitusuknak megfelelően tudjanak növekedni. A telepítést követően gondoskodni kell a telepített fák növényápolási munkáinak (öntözés, gyomirtás, stb.) elvégzéséről. A növényápolási munkálatok során növényvédő szerek közül csak a vektor rovarok szájszervével átvihető vírusfertőzést csökkentő, paraffinolaj hatóanyag tartalmú szerek használhatóak.
40. A cserjeszelekcióval érintett erdőfoltok területén őshonos cserjefajokat kell telepíteni (csíkos kecskerágó, bibircses kecskerágó, közönséges mogyoró, egybibés galagonya, ükörke lonc, veresgyűrű som, közönséges kutyabenge, kökény, stb.).
41. A területen a cserjék telepítése szeptember végén, míg az őshonos fafajok telepítése november közepétől kezdhetőek meg és december közepéig végezhető. Az újonnan telepített fák és cserjék tavaszi metszését a vegetáció beindulásáig (rügypattanás előtt!), de legkésőbb adott év március 31-ig be kell fejezni.
42. Az őshonos fajok mellett kiemelkedő esztétikai élményt nyújtó fák, cserjék is telepíthetők az E és P jelű részletek határán, a P jelű területeken. Kizárólag olyan fajok, amelyeknek nincs inváziós hajlama és a területre jellemző őshonos fajokkal nem hibridizálódik.
43. El kell végezni a lágyszárú szint rekonstrukcióját is. Az erdő sétányainak közelében a Nagyerdő korábbi vegetációjára jellemző fajú növények telepítését kell elvégezni (gyöngyvirág, odvas keltike, széleslevelű salamonpecsét, soktérű salamonpecsét, bogláros szellőrózsa), elősegítve ezzel a gyomosodás megakadályozását.
44. Az értékes lágyszárú fajok egyedeit, csoportjait GPS koordinátáik meghatározásával nyilvántartásba kell venni, és térképen jelölni.
45. Az ökoszisztémák éjszakai nyugalmanak biztosítása, illetve az éjjel aktív élőlények zavarásának elkerülése érdekében tilos a munkavégzés, valamint a fényszennyezés elkerülése céljából tilos minden olyan tevékenység, amely tartós, erős fényhatást kelt.

b) Fajok védelme

1. Az egykori Nagyerdő mára megmaradt elemeinek - a biológiai kor felső határát elérő kocsányos tölgyek és a hozzájuk kötődő nagy hősincér - védelmét biztosítani kell a területen. A lágyszárú szint megmaradt fragmentumai még hordozzák az euroszibériai erdőössztyepp tölgyesek egyes karakterfajait jelölő elemekt: odvas keltike, bogláros szellőrózsa, foltos kontyvirág.
2. A területen élő madárfajok élő- és szaporodó helyének fokozott védelme, biztosítása érdekében fészkelő és búvóhelynek alkalmas cserjefoltokat kell kialakítani.
3. Mesterséges odúk kihelyezésével segíteni kell az odúlakó madár és denevérfajok sikeres megtelepedését, faj és egyedszámának növekedését.
4. A dolmányos varjú állomány erőteljes csökkentésére kell törekedni.

5. A partmenti növényzet (gyékényes foltok) kiterjedésének optimalizálásával kell hozzájárulni a kétéltű- és a hüllőfauna állománynövekedéséhez, illetve annak fenntartásához.

6. Az értékes rovarfajok (cincérek, orrszarvú bogár, szarvasbogár, stb.) élőhelyeinek (öreg fák, korhadó területen hagyott törzsek), biotópjainak védelmét biztosítani kell, illetve az idős őshonos fafajokat, melyek a denevérpopuláció fennmaradásához nélkülözhetetlenek.

c) Táj- és kultúrtörténeti értékek

A tervezési terület tájképi jellegét az alábbi táji értékek megtartásával meg kell őrizni:

1. Egységes parki jelleg, amely tartalmaz nyílt gyepfelületeket, ligetes parki területeket, lombkoronaszintben zárt erdei részeket és tisztásokat.
2. Ligetes öregtölgyes erdőrészek.
3. Békás-tó (egységes nagy vízfelület).
4. Természetes felszíni formák, homokalakulatok (pl. a Szabadtéri Színpad mögötti és a kerítés közötti homokbefűvások terület).
5. Szabadtéri Színpad eredeti épületrésze.
6. A Nagyerdei Parkerdő déli részén található Tóth Árpád emlékmű.
7. Medgyessy-sétány kétoldali hársfasora.
8. Medgyessy-sétány villasora.
9. A tervezési terület keleti határa melletti Régi Vigadó épülete.

d) Látogatás

da) Turizmust érintő kezelési előírások, általános korlátozások

1. A Nagyerdei Parkerdőnek a térképi vázlaton P1 és E jelöléssel ellátott részletei a park nyitvatartási idejében szabadon látogathatók, de ott bármilyen tevékenység csakis a természetvédelmi kezelői előírások figyelembevételével végezhető.
2. A Nagyerdei Parkerdőnek a térképi vázlaton P2 jelöléssel ellátott részlete szabadon nem látogatható, közforgalom elől elzárt, a terület a Debreceni Strandfürdő területéről közelíthető meg.
3. A területen tüzet gyújtani tilos!
4. A fenntartó beavatkozások idején és balesetveszély esetén a természetvédelmi hatóság időszakos látogatási korlátozást rendelhet el.
5. Az erdőállományt és a hozzá kötődő élővilágot károsítani tilos!
6. Minden olyan tevékenység, amely a védett fajok pusztulását idézi elő, vagy fokozottan védett fajok szaporodását zavarja, hatósági eljárást von maga után.

db) A területen tartandó közösségi eseményeket, illetve rendezvényeket érintő speciális előírások a P1 és E jelű jelöléssel ellátott területeken

1. Védett területen a gépjárművek közlekedésére a meglévő utakat kell használni.
2. A rendezvény során folyamatosan gondoskodni kell a hulladék gyűjtéséről és elszállításáról.
3. A rendezvény lebonyolítása előtt, és a rendezvény lebonyolítását követően a természetvédelmi kezelővel helyszíni bejárás megtartása szükséges, melynek során jegyzőkönyvben rögzítésre kerül a parkalkotók állapota, és a szükséges helyreállítási munkálatok előírásai.
4. A rendezvény befejezését követően a szervező haladéktalanul, de legkésőbb a rendezvényt követő munkanapon meg kell kezdeni az eredeti állapot helyreállítását. A helyreállítás végső határideje a rendezvényt követő helyszíni bejárás felvett jegyzőkönyvben kerül megállapításra.
5. Amennyiben a rendezvény során a közterületi parkban, bútorzatban kár keletkezik, annak helyreállítási költségei a szervezőt terhelik.
6. A rendezvényen részt vevőknek be kell tartani a környezetvédelmi és természetvédelmi előírásokat.
7. A terület használata során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek és rendszerek, a tájképi adottságok és egyedi értékek megőrzésére.

e) Oktatás és bemutatás a P1 és E jelű jelöléssel ellátott területeken

A tervezési területen az oktatást és bemutatást szolgáló infrastruktúrát a védettséget jelző táblák és információs táblák karbantartásával és bővítésével fejleszteni kell.

f) Kutatás, vizsgálatok a P1 és E jelű jelöléssel ellátott területeken

A területen kutatási tevékenység az egyéb jogszabályi előírások betartása mellett a természetvédelmi

kezelőnek legalább 30 nappal előre benyújtott, és elfogadott kutatási terv alapján végezhető.

g) Terület és földhasználat

1. A területen új építmény csak kiemelt közérdekből, vagy természetvédelmi célok valamint a parki, rekreációs fejlesztések kapcsán szükséges indokból épülhet.
2. A földutakon csak a természetvédelmi kezelés, a tulajdonosi jogok gyakorlása, jogszabályban előírt, valamint jogszabályban előírt engedéllyel rendelkező tevékenységek végzése érdekében lehetséges a gépjárművel történő közlekedés, illetve munkavégzés.

h) Természetvédelmi infrastruktúra

ha) Általános előírások

1. A nem szilárd (szórt) burkolatú járdák és sétányok fenntartása során gondoskodni kell azok tavaszi és évközi frissítő felületgereblyezéséről és ezzel együtt a gyepfelülettel határos részeken a gyepszél vágásról, vegetációs időszakban a mechanikai módszerekkel történő gyommentesen tartásáról. Az erdei sétányok (szórt, mulcs, murva) tisztán tartását, seprését szükség szerint, folyamatosan el kell végezni, a kommunális eredetű szemetet és egyéb hulladékot naponta el kell távolítani. A hóeltakarítást a felületeken az időjárási viszonyoknak megfelelően a főbb utakon sepréssel el kell végezni. A szórt burkolatú járdák, sétányok felülterítését évente a teljes felületen el kell végezni.
2. Szilárd burkolatú járdák, sétányok fenntartása során naponta gondoskodni kell azok tisztántartásáról kézzel vagy géppel végzett sepréssel, a nagyobb és könnyű hulladékok folyamatos gyűjtéséről és elszállításáról. A hó eltakarítását, síkosság mentesítést szükség szerint el kell végezni folyami homok vagy egyéb természetes eredetű érdesítő anyag felhasználással. A területen sózás vagy más vegyi siktalanító anyag, csákány, jégvágó nem használható. A síkosság-mentesítést a jegesedés észlelésétől számított 3 órán belül kell megkezdeni. A burkolaton megjelent gyomokat rendszeresen el kell távolítani. A díszburkolatot folyamatosan tisztán kell tartani, a megjelenő gyomok, és foltot hagyó szennyeződések eltávolításával. A burkolat fugáinak ellenőrzését, tisztántartását, szükség szerinti fugázását, a burkolatban lévő víznyelők, csapadékvíz elvezető folyókák, átereszek tisztítását havi rendszerességgel kell végezni.
3. A területen lévő hulladékgyűjtők ürítését szükség szerint, a park terhelésének megfelelően folyamatosan kell végezni. Gondoskodni kell a hulladékgyűjtők rendszeres takarításáról, fertőtlenítéséről.
4. A közterületre kihelyezett padok tisztántartásáról, takarításáról folyamatosan, kezelésükről évente kell gondoskodni.
5. Az ivókutak fenntartása során folyamatosan el kell végezni azok tisztítását, a kutak környékének fertőtlenítését és a műköelemek tisztántartását.
6. A köztéri műtárgyak fenntartása során a szükség szerinti takarítást, tisztítást kell végezni a land-art és mászószobrok, a kerékpártárolók, a napozódekkek, a sakkasztal, az óriás sakkasztal és a pentaque esetében. A land-art és mászószobrok, valamint a napozódekkek felületeit évente át kell festeni, tisztasági és állagmegóvási célokból. Kiemelt figyelmet kell fordítani a stég folyamatos, napi tisztán tartására, valamint évente elvégzendő kezelésére, festésére.
7. A parkerdőt övező kerítés ellenőrzését, átvizsgálását teljes hosszában, folyamatosan kell végezni.
8. A megrongált információs táblák helyreállításáról folyamatosan gondoskodni szükséges.
9. A játszótéri gumiburkolatos és homokfelületek fenntartása során kiemelt figyelmet kell fordítani a takarításra, a hulladék eltávolítására, a felületek napi átgereblyezésére, frissítésére, a játszótéri elemek tisztántartására. Szükség szerint el kell végezni a homokfelületek rotálását, felülterítését, fertőtlenítését. A játszótéri elemek kezelését évente, a gyártó által meghatározott színek, színkódok szerint vízbázisú, magas minőségű, gyermekbarát UV álló vastag lazúrral szükséges elvégezni.
10. A játszótér melletti szociális helyiségek takarítását folyamatosan, naponta több alkalommal, megfelelő higiéniaát biztosító hatékonysággal el kell végezni, a berendezések karbantartásáról szükség szerint gondoskodni kell.

hb) Vizgazdálkodást érintő kezelési előírások

1. A terület vízellátása érdekében nem engedélyezhető olyan beavatkozás, amely csökkentheti a terület vízkészletét, illetve ronthatja annak mezo- és mikroklimáját.
2. A vízfelhasználás jelentős csökkenése érhető el a nem odavaló (tájidegen) növények (gyomosító

aljnövényzet és gyomfák) eltávolításával, valamint a tájidegen erdőalkotó fajok fokozatos lecserélésével honos fajokra, hogy több talajnedvesség maradjon meg a legfontosabb növényeknek.

3. Az „E”-jelű területeken az őszi avartakarót a területen kell hagyni.

4. A Békás-tó többletvízvezető árokrendszerének lomblevéltől és egyéb hulladéktól történő tisztítását rendszeresen el kell végezni az átjárhatóság és a víz szabad áramlásának biztosítása érdekében.

2.4.2. Művelési ághoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

2.4.2.1. Művelés alól kivett területek kertészeti kezelése (P1, P2)

A növényápolási munkák során keletkező növényi hulladékot a lehető legrövidebb időn belül el kell szállítani, a munkavégzést követően növényi hulladék nem maradhat a területen.

A virágfelület akkor tekinthető gondozottnak, hogy ha nincs a területen gyom, elvirágzott növényi rész, hulladék.

Az egyes munkaműveletek gyakorisága és súlyszámai az Önkormányzat mindenkor hatályos parkfenntartásra megkötött szerződése (a továbbiakban: parkfenntartási szerződés) szerint kerülnek megállapításra, figyelemmel a terület természetvédelmi státuszára és kiemelt jellegére.

A tervezési területen belül, a kezelési terv térképi vázlatán világos vonallal körülhatárolt, intenzív kertészeti módszerekkel fenntartott parkrész kezelési előírásai:

a) A park gyepfelületeinek kezelése

1. Az egészséges és erős gyepfelület fenntartása, valamint a gyomosodás megakadályozása érdekében a mesterségesen kialakított, parki gyepfelületeken tavaszi levegőztető gereblyézést, tavasszal egy alkalommal gyepszellőztetést és évente 2 alkalommal gyeplyuggatást kell alkalmazni. Évente legalább 20 alkalommal kaszálást kell végezni, a kaszálék összegyűjtéséről és elszállításáról minden esetben gondoskodni kell. A kaszálást megelőzően a kétszikű gyomok mechanikai eltávolítása szükséges évi 2 alkalommal. A parlagfüves területek, gyomos foltok gyomtalanítása kézzel történjen.

2. A tápanyagutánpótlás, talajerő visszapótlás engedélyezett készítményekkel, illetve érett, morzsalékos trágyával, komposzttal, alacsony mennyiségű, a talaj adottságoknak megfelelő trágya alkalmazásával megengedhető.

3. Az áttaposások és rongált gyepfelületek újrafüvesítésekor a felületést kertészeti módszerekkel 6 dkg/m² pázsit fűmagkeverék felhasználással fűmagvető kiskocsival, első kaszálásig történő gondozással kell elvégezni. A füvesítést követően a friss vetés megóvásáról a kivitelezőnek kell gondoskodnia; a füvesítés akkor elfogadott, ha a kelés mértéke eléri a 90%-ot és az egyenletes.

4. Az őszi lombgereblyézést a lombhullás ütemének megfelelően kell elvégezni. A munkavégzést követően növényi hulladék nem maradhat a területen.

5. Növényvédő szerek használata csak indokolt esetben és csak természetvédelmi célból engedélyezhető.

6. Az „E”- jelű területek gyepterületein természetvédelmi célú tevékenységek (élőhely-rekonstrukció, gyepfelületés) kivételével tilos a talajmóztatással járó agrotechnikai beavatkozás.

b) Cserje- és talajtakaró és sövény felületek fenntartása

1. A tavaszi, őszi cserjeág ásást az időjárási körülmények figyelembevételével kell elvégezni ősszel lomb beforgatással, késő ősszel cserjék takarásával együtt.

2. A cserje- és talajtakaró ágyak folyamatos gyommentesen tartása érdekében kapálást, gyomlálást kel végezni a gyomok kiszedésével, és a keletkező zöld hulladék elszállításával.

3. A cserje- és talajtakaró ágyak növényeinek fenntartó metszését a koratavaszi időszakban, rügpattanásáig el kell végezni; de a növények növekedési ütemének figyelembevételével évközben is szükséges metszés.

4. A cserjék és talajtakaró növények különböző eredetű megbetegedéseinek kezelése, növényvédelme teljes felületen a természetvédelmi hatóság által engedélyezett szerekkel, illetve a fertőzött hajtások visszavágásával történhet. A kártevők megjelenését észlelés után azonnal jelezni kell, hogy a védekezés a lehető leghamarabb megkezdődhessen. A növényvédelem akkor megfelelő, ha nincs a területen kártevő által elpusztított növény egyed.

5. A pótlást az időjárási körülményeknek megfelelően, de legkésőbb május 15-ig el kell végezni.

6. A fenyőréteg (mulcs) borítás frissítését, pótlását évente 2 alkalommal el kell végezni.

7. A cserje és talajtakaró felületek tápanyagutánpótlását a növények növekedési erejének figyelembevételével, szükség szerint, engedélyezett készítményekkel kell elvégezni.

c) Évelő, rózsza és vízi mocsári növényzet fenntartása

1. A tavaszi visszavágást, takarítást a fagyok elmúltával minden év április végéig, az elhalt növényi részek eltávolításával kell elvégezni.
2. A rózsafelületek nyitásának, takarásának, metszésének elvégzését az időjárási körülmények figyelembevételével kell elvégezni.
3. Az évelő, rózsza és gyepótló ágyak gyommentesen tartását, vadlását, kapálását, rózsák metszését a vegetációs időszakban kell elvégezni, különösen a rendezvények előtt.
4. Az elvirágzott növényi részek eltávolítását a növények tavaszi visszavágása után a vegetációs időszakban havonta kell végezni.
5. A tápanyagot tavasszal az első metszéssel egyidejűleg kell a növények alá kihelyezni.
6. A növények pótlását a parkfenntartási szerződésnek megfelelő darabszámokkal kell elvégezni.

d) Virágfelületek fenntartása (egynyári, kétnyári, hagymás)

1. A virágágyak előkészítése ültetéshez: kiürítés, ásás, vonalazás, stb. kiültetési terv szerint.
2. Ültetés: egynyári, Canna, kétnyári palánták és/vagy hagymás növények.
3. Virágágyak gyomlálását, kapálását, gyepszél-vágást az elvirágzott növényi részek eltávolításával áprilistól októberig folyamatosan kell végezni, kiemelten ügyelve arra, hogy a rendezvények előtt minden ágyás rendezett legyen. A virágfelület akkor tekinthető gondozottnak, hogy ha nincs a felületükön gyom, elvirágzott növényi rész, hulladék.
4. Öntözést az automata öntözőrendszerrel ki nem épített felületeken az időjárási viszonyoknak megfelelően kell végezni.
5. Növényvédelem különböző eredetű megbetegedések kezelése érdekében, a teljes felületen a természetvédelmi hatóság által engedélyezett szerekkel, módszerekkel végezhető.
6. Évközi pótlást egy és kétnyári felületeken szükség szerint kell elvégezni.
7. Talajjavítást tőzeges földkeverékkel, a kiültetések előtt a teljes felületen szükséges végezni.
8. A tápanyagot tavasszal a kiültetéssel egyidejűleg kell a területre kijuttatni, majd még kétszer meg kell ismételni, a virágzás meghosszabbításának érdekében.

e) Park- és parki sorfák, örökzöldek fenntartása

1. A metszési munkálatokat 6 méterig, 6-15 m között és 15 m felett kosaras autóval kell végezni. A fitotechnikai munkálatok során a 6 cm-t elérő vagy meghaladó metsz-felületű sebeket kezelni kell. Szükséges szárazoló-, koronaalakító-, ifjító- és koronakönnyítő gallyazás, valamint az épületekre nőtt ágak eltávolítása. A metszési munkálatokat, fakivágásokat elsősorban a növények nyugalmi állapotában, valamint fészkelési időn kívül (augusztus 20. – március 15.) kell elvégezni, ez alól kivételt jelentenek az életveszély- és balesetveszély megelőzése és elhárítása érdekében végzett faápolási munkálatok. Szükséges továbbá a jelzett fákön odúkezelés, mely során az odú megtisztítását kell elvégezni, az odú kitöltésével.
2. A tő- és törzssarjak eltávolítását 5 m-es magasságig a vegetációs időszakban évente 4 alkalommal szükséges végezni
3. A fiatal telepítésű fák tányérozását az öntözési időszakban el kell végezni, a kialakított tányérokot folyamatosan gyommentesen kell tartani.
4. Növényvédelem különböző eredetű megbetegedések kezelése érdekében, a fertőzött faegyedeken a természetvédelmi hatóság által engedélyezett szerekkel, módszerekkel végezhető.
5. A tápanyagot tavasszal az első metszéssel egyidejűleg kell a facsemeték alá kihelyezni.
6. A park és sorfák pótlását a parkfenntartási szerződésben megadott méretű pl. 20/25-ös SF I. oszt. minőségű 3xi földlabdás fák telepítésével, 3 irányú karózással, 50%-os földcserével járulékos munkával együtt, a gondozás megfakadást követő 1 éves garanciával kell teljesíteni. A park és sorfák pótlását kora tavasszal vagy ősszel kell elvégezni fagymentes időben. Parkfák, sorfák ültetésénél magas tőzeg tartalmú ültetőközeget alkalmazható!
7. Tuskómarást a talajszint alatt minimum 30 cm mélységig kell elvégezni, a lemart faaprítékot el kell szállítani, a talajszintig a marás helyét termőfölddel fel kell tölteni.
8. Örökzöldek tavaszi tisztogatását, elfagyott növényi részek eltávolítását évente 1 alkalommal április 30-ig kell elvégezni. Örökzöldek tányérozását, gyomlálását évente kétszer, első alkalommal április 30-ig a tavaszi tisztogatással egyidejűleg, majd augusztus 20-a előtt ismételtel kell teljesíteni. Örökzöldek metszését, sebkezelését évente egyszer, június 15-ig, az elhalt részek eltávolításával szükséges foganatosítani.

f) Automata öntözőrendszerek üzemeltetése

A P1 és P2 jelöléssel ellátott parki részek növényzetének fenntartására, a megfelelő vízkészlet biztosítására az arra műszaki szempontból is alkalmas területen automata öntözőrendszer kerüljön kiépítésre és üzemeltetésre.

g) Vízfelület tisztántartása

1. A tófelszín tisztítását, a növényi és egyéb hulladék elszállítása naponta szükséges elvégezni.
2. A csobogó és az átereszek tisztántartását naponta el kell végezni.
3. A hínár és egyéb felszaporodott vízi növényzet gyérítését a tófelület 75%-án szükség szerint el kell végezni, a kiszedett hínárt el kell szállítani.

3. A debreceni Nagyerdő (városi) belterülete természetvédelmi terület 22331 hrsz.-ú ingatlanának természetvédelmi kezelési terve

3.1. Tervezési terület általános jellemzése, kezelője

3.1.1. Tervezési terület

A debreceni Nagyerdő (városi) belterületén a Nagyerdei körút, Pallagi út és az Ady Endre sugárút által közbezárt, 9.6733 ha terület: a Nagyerdei Stadion körüli park és parkerdő.

A terület, mint kultúrtörténeti emlék, a város fejlődésének sajátos időszakára, a város és a Nagyerdő kapcsolatára is emlékeztet.

A Nagyerdei Stadion körüli park és parkerdő jelentős helyi értéket képvisel, tájképi és rekreációs szempontból kiemelkedő. Számos idős, a korábbi természetes erdőtársulásra jellemző kocsányos tölgy (*Quercus robur*) fa található itt. Zoológiai szempontból fontos denevér, madár, ízeltlábú élőhely.

Természetvédelmi célja az értékes fa, cserje és lágyszárú állomány, valamint a parkra jellemző tájképi értékek és a gazdag állatvilág megóvása, fejlesztése, a park területi épségének fenntartása.

A tervezési terület a „HUHN 20033 Debrecen-hajúböszörményi tölgyesek“ elnevezésű NATURA 2000 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület részét képezi, mely alapján a területen végzendő tevékenységek tekintetében a Natura 2000 területekre vonatkozó rendeletek is hatályosak.

A területen fennmaradt erdőrészek területének mérete kicsi ahhoz, hogy az erdőre jellemző életközösséget hosszú távon fenntartsa.

A tervezési területen négy különböző struktúrájú erdei élőhely található, melyek az „E4“ jelű erdőrészlet kivételével teljesen elszakadtak a Nagyerdő nagy biológiai változatosságú országos védettségű részeitől. Az „E4“ jelű erdőrészlet természetsterű erdei élőhelyet tart fenn. A heterogén korösszetételű, elegyes üde tölgyes kiemelkedő elemei a matuzsálemi korú tölgyek. A területen értékes, őshonos fajok (kecskerágó, egybibés galagonya, kökény) uralta cserjeszint található. Az országos védettségű nagyerdei tömbtől csupán egy két sávós út választja el, ezért a terület nem izolálódott oly mértékben, mint a Békás-tó körüli Nagyerdei Parkerdő. Folyamatos az élőlények (rovarok, madarak, kismamók) beáramlása a területre. Ezáltal az egykori Nagyerdő jellemzőit még hordozza.

A tervezési terület biológiai sokfélesége jelentősen elmarad a Nagyerdő természetsterű élőhelyeitől, főként a nagyobb tűrőképességű generalista fajok jellemzik, az érzékenyebb specialista fajok közül főleg az idős kocsányos tölgyekben élő fajok fordulnak elő nagyobb számban (nagy hőscincér, csonkafülű denevér).

A tervezési terület természeti rendszereinek természetessége igen alacsony, az erdőtípusra jellemző társulások kizárólag az „E4“ jelű erdőrészletben lelhetőek fel.

A ritka, természetvédelmi szempontból jelentős fajok közül a nagy hőscincér (Natura 2000 jelölő faj) emelhető ki.

A korábbi veszteségek, a hosszú ideje folyó degradációs folyamatok miatt a sérülékenysége alacsony, mivel az érzékeny, sérülékeny elemeket a terület elvesztette. Tovább romolhat a helyzet, ha a kocsányos tölgy öreg egyedeit nem tudjuk megóvni és nem sikerül a tölgyek tőszámát megőrizni, esetleg emelni.

A jellemzőség a fentiek értelmében szintén alacsony, a valamikori gyöngyvirágos tölgyes emlékét is csak kevés elem őrzi, a meglévő struktúra jellegtelen.

Jelenlegi értékét a pihenő, rekreációs funkció, színvonalas rendezvény-tér, esztétikus környezet adja. Ehhez a Nagyerdei Stadion körüli park és parkerdő, mint természeti érték kapcsolódik, a rekreációs funkciókat kiegészítve.

3.1.2. Térképi vázlat

A tervezési területet a térképen piros vonal határolja, melynek rendeltetése, hogy megőrizze a megmaradt élővilágnak továbbra is potenciális és valós élőhelyeit. A természetvédelmi kezelési módszerekkel fenntartott, zöld színnel határolt területegységeket „E1-E4” számozás jelöli.

A sárga vonal jelzi az intenzív kertészeti módszerekkel kezelt park (P) terület határát, mely mint kultúrparkká alakított terület és pihenőpark, tudományos-, kulturális közérdekből biztosítja a rekreációt, lehetőséget adva a lakosság részére a természeti értékek megismerésére.

3.1.3. Természetvédelmi kezelő

A tervezési területen a természetvédelmi kezelői feladatokat Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának a helyi jelentőségű természetvédelmi területek fenntartásáért felelős szervezeti egysége (a továbbiakban: természetvédelmi kezelő) látja el, aki ezt a feladatát szakmai koordinátoron keresztül, ökológus szakértő bevonásával gyakorolja.

3.2. Természetvédelmi célkitűzések

3.2.1. Gyakorlati célkitűzéseket befolyásoló veszélyeztető tényezők

- a) Mivel a természetes társulások hiányoznak, a területen a legnagyobb probléma a tájidegen, invazív hajlamú fajok, nitrofitá gyomok jelenléte.
- b) Gondot jelent a terület képének és vegetációjának vázát jelentő matuzsálemi korú kocsányos tölgyek egészségi állapotának romlása. Ezért kezelésükre kiemelt figyelmet kell fordítani, folyamatosan kell gondoskodni a száraz vázágak, valamint az egyéb élőködők, félélőködők (sárga fagyöngy) folyamatos eltávolításáról.
- c) A tervezési területen tervezett célok megvalósulását veszélyezteti a terület egyéb, természetvédelmi célkitűzésekkel ellentétes felhasználása.
- d) A parki és parkerdei területeket egyaránt veszélyezteti a nyári rendezvények alatt és a kiemelt turisztikai időszakokban jellemző rendkívül intenzív használat (gyepfelületek és növénytelepítések kitaposása, rongálás, illegális hulladékok megjelenése).

3.2.2. Gyakorlati célkitűzések

- a) Az egyedi tájkép és táji értékek megőrzése, fenntartása (E; P).
- b) A természetszerű folyamatok fenntartása (E).
- c) A területen élő védett növény- és állatfajok állományainak megőrzése, és bemutatási lehetőségének fejlesztése (E).
- d) A biológiai sokféleség megőrzése, elősegítése a degradálódó területeken (E).
- e) A természetvédelem érdekeivel összhangban álló monitorozó tevékenységek elősegítése (E).
- f) A nagy forgalmú látogatás feltételeit, és egyben a terület természeti értékeinek védelmét biztosító infrastruktúra kiépítése, folyamatos karbantartása (E; P).

3.2.3. Gyakorlati célkitűzések indoklása

- a) A Nagyerdei Stadion körüli park és parkerdő erdészeti módszerekkel telepített, évtizedek óta magára hagyott, kezeletlen terület volt, melynek következtében az invazív tulajdonságú fajok előretörésével az őshonos fajú vegetáció elemei háttérbe szorultak. Ez együtt járt a terület degradációjával, gyomosodásával, melyet az éghajlat változása is felerősít. Súlyos problémát jelent a globális klímaváltozásban is gyökerező, szélsőségesen szárazuló klíma, amely további degradációs folyamatok táptalaját jelentheti. A változó környezeti viszonyokhoz a tájidegen fajok jobban tudnak alkalmazkodni, nemhogy elviselik a szárazabb mikroklimatikus viszonyokat, hanem eredményesebben szaporodnak és gyorsabban terjednek, mint a vegetáció őshonos elemei. Feladatunk és célunk a megmaradt élővilág értékes, védett és veszélyeztetett fajai számára túlélést jelentő természetközeli élőhelyek fenntartása, fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan a természetes folyamatok érvényesülésének elősegítése, az őshonos fa és cserjefajok betelepítése, a meglévők támogatása, védelme, és a tájidegen fajok hosszú távú, tartós visszaszorítása az erdei részekről. Minél intenzívebben és drasztikusabban próbálunk meg egy terület helyzetébe beleavatkozni, annál nagyobb mértékű lesz a bolygatás, amely aztán az inváziós hajlamot növeli. Ezért kell szakaszosan, „apró” lépésenként haladni. Ennek megfelelően az utóbbi 2-3 évben az erdei területek fenntartása szakmailag megalapozottan (ökológus szakértők bevonásával), a természeti rendszerek érzékenységére való fokozott odafigyeléssel történik.
- b) "Városi" erdőként, a parkerdő, illetve arborétum jelleget szem előtt tartva egy szép, élvezhető, a városlakók pihenését, rekreációs céljait szolgáló erdő fenntartása fontos szempont a kezelés során.

3.3. Természetvédelmi stratégiák

- a) Termőhelyek leromlásának megállítása, azok átalakítása őshonos fajokkal (E).
- b) Invazív fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása aktív természetvédelmi kezeléssel (E).
- c) Az invazív gyomfajok visszaszorítása, további terjedésük megakadályozása (E).
- d) A terület jellegzetes táji értékeinek védelme a tájkép átalakítással járó tevékenységek szabályozásával (E);

P).

e) A természetvédelmi kezeléseket megalapozó és azokat továbbfejlesztő kutatások (vizsgálatok) beindítása (állománytérképezés, egyedszámlálás) (E).

f) A területen történő kutatási tevékenység megkezdése előtt engedélyt kell kérni a természetvédelmi hatóságtól.

g) A látogatás, valamint az oktatási és kutatási tevékenység irányítása, szabályozása irányító táblák kihelyezésével, a meglévő sétautak fenntartásával (E; P).

h) A faállomány gazdagítása különleges esztétikai (virágzás, őszi lombszíneződés stb.) élményt nyújtó fajokkal (P).

3.4. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.4.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

a) Erdei élőhelyek kezelése, fenntartása E1-E4

1. A munkálatok során be kell tartani Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának a természetvédelmi kezelési feladatokat ellátó szervezeti egysége által kijelölt szakmai koordinátor utasításait, ajánlásait.

2. A munkálatok megkezdése előtt a munkavezetőket és a résztvevőket oktatásban kell részesíteni a szakmai koordinátornak és ökológus szakértőnek a helyszínen.

3. A környezet- és természet védelme érdekében csak megfelelő műszaki állapotú munkagépek használhatóak.

4. A deponálás, felvonulás, közlekedés elsősorban a vegetációval nem borított, kiépített közlekedési utakon, aszfalozott területeken történhet.

5. A védett területeken a gépjárművek közlekedésére a meglévő utakat kell használni.

6. A munkálatok során meg kell akadályozni a hulladékok és szennyező anyagok (pl. olaj) elszóródását, szivárgását.

7. A munkálatok során fokozott figyelmet kell fordítani a helyi védett természeti értékek megóvására, azokat elpusztítani, bennük kárt okozni tilos.

8. Minden olyan tevékenység, amely a védett fajok pusztulását idézi elő, fokozottan védett fajok szaporodását zavarja, hatósági eljárást von maga után.

9. Figyelmet kell fordítani a fák és környezetük természetes viszonyainak fenntartására és eredeti jellegének megőrzésére.

10. Amennyiben a munkálatokkal érintett területen, növényeken védett fajok (fészkelő madarak, védett rovarfajok, denevérek stb.), vagy azokra utaló jelek (fészkek, stb.) találhatóak, a munkálatokat azonnal fel kell függeszteni és a szükséges intézkedésekről az illetékes természetvédelmi hatóság engedélyével gondoskodni kell.

11. A munkák elvégzését követően a zöldterületet a hulladéktól és törmeléktől mentesen, rendezett állapotban kell átadni. Törmeléket, hulladékot a területen tárolni nem lehet, annak 24 órán belüli elszállításáról gondoskodni kell a munkák befejeztével.

12. A munkálatok az oktatásban részt vett munkavezető jelenlétében és a szakmai koordinátor vagy ökológus szakértő ellenőrzése mellett végezhetőek.

13. A munkálatokat az avarszint kíméletével a lehető legkisebb bolygatással és terheléssel kell végezni. A területen munkálatok elvégzésekor egyszerre legfeljebb harminc fő tartózkodhat. A területen munkálatok elvégzésekor egy munkacsapatban egyszerre legfeljebb tizenöt fő tartózkodhat.

14. A munkavégzés megkezdése előtt a területen a védett geofiták (pl.: téltemető, hóvirág) ismert előfordulási helyeit körül kell keríteni, hogy a munkálatok során ne sérüljenek.

15. A munkálatok kezdetének tervezett időpontjáról a természetvédelmi kezelőt értesíteni kell.

16. Amennyiben a munkálatok ütemezésében, az elvégezni kívánt munkálatokban változás történik úgy arról a természetvédelmi kezelőt 3 munkanapon belül értesíteni kell.

17. A területen biztosítani kell a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak a hatósági-, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrök és a természetvédelmi kezelőnek az ellenőrzés lehetőségét.

18. A védőfunkciók ellátásának, illetve a terület mezo- és mikroklímájának megóvása érdekében biztosítani kell a folyamatos ligetes jellegű erdőborítást.

19. A tervezési területen az invazív cserjefajok (pl. akác, nyugati ostorfa, bálványfa) gyérítéssel szelekciója

október közepétől a következő év március közepéig, korai tavaszodás esetén február végéig végezhető. A cserjeszelekciót csak úgy lehet megkezdeni, hogy előtte a területen felmérést kell végezni és még lombleveles állapotban meg kell jelölni azokat a tájidegen, invazív fajokat, amelyeket a védett területről el kell távolítani.

20. A cserjeszelekció során a cserjeszint nem távolítható el teljes mértékben. A területen hektáronként 4-5 (egyenként 45-50 m²-es) őshonos fajokból álló cserjefoltot kell hagyni, vagy telepíteni. A meghagyandó cserjefoltokat szakmai koordinátor jelenlétében kell kijelölni. A cserjeszint invazív fajait fokozatosan a Nagyerdő eredeti vegetációjára jellemző cserjefajokra (pl: galagonya, kökény, fagyal, mogyoró stb.) kell cserélni.

21. Az erdőkezelési beavatkozások lehetséges irányai, feladatai az állományrészek fafaj-összetételétől, szerkezetétől, színtezettségétől, az „újulat” jelenlététől, stb. függően az alábbiak:

a) Az erős koronájú, kielégítő egészségi állapotú, várhatóan magas életkort elérő faegyedek megsegítése, alánövések megszüntetése, öreg tölgyek kiszabadítása, látványhelyzetbe hozása.

b) A sűrű állományrészek kismértékű, csoportos mintázatú fellazítása.

c) Az állományok alatt megjelent faegyedek, facsoportok megsegítése, felszabadítása.

d) A feltörekvő fiatalos foltokban – a természetes szelekció kiegészítéseképpen – a kiugró, erőteljesebb egyedek megsegítése, a fafaj-arányok kontrollja.

e) Ligetes célállapot eléréséhez tereprendezés és tuskóeltávolítással együtt talajelőkészítési munkálatok elvégzése a homoki tölgyesekre jellemző nyílt, fényjárta ligetes tisztások kialakítása, a gyepnövényzet későbbi cserjésedésének megakadályozása érdekében.

22. A tájidegen, invazív, Nagyerdőre nem jellemző és vegetációt veszélyeztető fák kivágását és gallyazását fészkelési és fiókanevelési időszakon és a denevérek téli nyugalmi periódusán kívül, augusztus 20. és október 15. között kell elvégezni. Amennyiben az időjárási körülmények hirtelen megváltoznak (gyors lehűlés, tartósan csapadékos időjárás, stb.), úgy a fakivágások, illetve az ahhoz kapcsolódó munkálatok befejezési határidejét ennek megfelelően kell ütemezni. Gallyazást követően az 5 cm-nél nagyobb átmérőjű vágáslapok esetében sebkezelést kell alkalmazni, mely kizárólag sebkezelő anyaggal végezhető. Amennyiben minden kétséget kizáróan bizonyítható, hogy a fa nem telelőhelye denevéreknek, a kitermelés március 15-ig végezhető. A munkát lehetőség szerint – a lágyszárú szint védelme érdekében – fagyott talajon kell végezni.

23. Az invazív fák kivágását „szakaszosan” (több évre ütemezve) egészségi állapotuk figyelembevételével kell elvégezni. Az invazív fafajok egyedei a több évtizede kialakult jelenlegi élőhely szerves részét képezik, fészkelő-, búvó- és tálpálkozó helyet biztosítva. Ezért ezen fák nem távolíthatók el a munkálatok során egyszerre. Az invazív fajok „lecserélése” őshonos, Nagyerdőre jellemző fajokra a - kisebb környezeti terhelés csökkentése miatt - csak szakaszosan, több évre kiterjedően végezhető.

24. A kivágandó fák kijelölését a szakmai koordinátor jelenlétében kell elvégezni.

25. Invazív, gyökérről újrasarjadó fák esetében a fakivágást a talajszinten kell elvégezni. A nagyobb törzskörméretű invazív fajú faegyedek fakivágást megelőzően indokolt a kivágást megelőző vegyszeres kezelés. Tuskózással kizárólag a 10 cm-nél kisebb vágáslappal „hátramaradt” tuskók távolíthatók el. A bolygatás elkerülése érdekében a 10 cm-nél nagyobb tuskók esetében glifozát tartalmú szerrel kell a tuskók felületét kezelni közvetlenül a kivágási munkálatokat követően. A kezeléseket csak növényvédelmi szakember végezheti.

26. Amennyiben fakivágásra kerül sor, úgy a tájidegen fajok kivágott törzsét a területről el kell szállítani. Az őshonos fák törzsét szakmailag meghatározott mennyiségben holtfaként a területen kell hagyni (kivétel: növény-egészségügyi kitermelés), ezzel is segítve a korhadéklakó fajok fennmaradását, faj és egyedszámának növekedését.

27. A feltörekvő és kialakuló őshonos újulat kíméletére az invazív és/vagy tájidegen fajokat el kell távolítani.

28. A területről őshonos fafajok növény-egészségügyi okokból, illetve balesetveszély miatt távolíthatók el.

29. A fák gallyazása emelőkosaras autóról kizárólag a sétányok melletti utakról a szakmai koordinátor által eldöntött és kijelölt helyről végezhető. Emelőkosaras autó kizárólag a vegetációval nem borított, kiépített közlekedési utakon, aszfaltozott területeken közlekedhet. A vegetációval sűrűn borított részekre emelőkosaras autót bevinni tilos.

30. Amennyiben a kivágandó fák emelőkosaras autóról nem közelíthetők meg, úgy a kivágást alpin technika alkalmazásával kell megvalósítani. A kivágást - amennyiben egyéb korlátozó okok (denevérvédelem) nincsenek - lehetőleg fagyott talajon kell végezni.

31. Őshonos fajú fákat érintően fakivágási és gallyazási munkálatok csak életvédelmi és balesetveszély elhárítási célból történhetnek. Amennyiben a fakivágás olyan fát érint, amelyen természetes odú, vagy olyan korhadás van, amely alkalmas denevérek, egyéb kisemlősök meghúzódására, azt előtte szakemberrel meg kell vizsgáltatni, hogy valóban „lakatlan”-e.

32. Az odúlakó madarak számára A, B, C, D típusú mesterséges odúkat, valamint denevérodúkat kell kihelyezni a területen. Az odúkat kizárólag szakmai koordinátor által előre kijelölt helyen lehet elhelyezni a telepítendő fajok territórium igényének figyelembevételével, a tájolás pontos meghatározása miatt, valamint a zavaró hatások elkerülése érdekében.

33. Azon fák eltávolítása melyeken már mesterséges odú van kihelyezve, csak balesetveszély megelőzése érdekében lehetséges, és az odú áthelyezéséről szakmai koordinátor felügyeletével gondoskodni kell.

34. Természetvédelmi szempontból és a koros tölgyek egészségi állapotromlásának megfékezésére a fák törzsére feltörekvő borostyánt vissza kell szorítani. A felfutó indákat el kell vágni, és a törzs környezetében 1 méteres sugarú körben a borostyánt el kell távolítani.

35. A munkálatokkal érintett területeken meg kell akadályozni a gyomosodást. Kizárólag mechanikai (kézi gyomlálás, kaszálás) gyomirtás alkalmazható. A kaszálások havi egy alkalommal végezhetőek június közepétől. A gyomok intenzív előretörése esetén a terület előzetes felmérése után a vegetációs időszak elejétől végezhető a terület kaszálása. A mechanikai gyomirtás során kímélni kell az őshonos fajokból álló „újulat” egyedeit. Leghatékonyabb eljárás a kézi gyomirtás. A feljövő nitrofitá gyomokat (vérehulló fecskefű, kisvirágú nyenyúlhozám), a parlagfüvet, és a mérgező (termésű) gyomnövényeket is (alkörmös, fekete csucsor) kézi gyomirtással kell eltávolítani.

36. A kivágott fák helyére kijelölt őshonos, a Nagyerdő korábbi vegetációjára jellemző fajok telepítését minden év december 15-ig el kell végezni. A telepítést úgy kell elvégezni, hogy a fák fajuknak, habitusuknak megfelelően tudjanak növekedni. A telepítést követően gondoskodni kell a telepített fák növényápolási munkáinak (öntözés, gyomirtás, stb.) elvégzéséről. A növényápolási munkálatok során növényvédő szerek közül csak a vektor rovarok szájszervével átvihető vírusfertőzést csökkentő, paraffinolaj hatóanyag tartalmú szerek használhatóak.

37. A cserjeszelekcióval érintett erdőfoltok területén őshonos cserjefajokat kell telepíteni (csíkos kecskerágó, bibircses kecskerágó, közönséges mogyoró, egybibés galagonya, ükörke lonc, veresgyűrű som, közönséges kutyabenge, kökény, fagyal, stb.).

38. A területen a cserjék telepítése szeptember végén, míg az őshonos fajok telepítése november közepétől kezdhetőek meg és december közepéig végezhető. Az újonnan telepített fák és cserjék tavaszi metszését a vegetáció beindulásáig (rügypattanás előtt!), de legkésőbb adott év március 31-ig be kell fejezni.

39. Az őshonos fajok mellett kiemelkedő esztétikai élményt nyújtó fák, cserjék is telepíthetők. Kizárólag olyan fajok, amelyeknek nincs inváziós hajlama és a területre jellemző őshonos fajokkal nem hibridizálódik.

40. El kell végezni a lágyszárú szint rekonstrukcióját is. Az erdő sétatányainak közelében a Nagyerdő korábbi vegetációjára jellemző fajú növények telepítését kell elvégezni (gyöngyvirág, odvas keltike, széleslevelű salamonpecsét, soktérű salamonpecsét, bogláros szellőrózsa). Elősegítve ezzel a gyomosodás megakadályozását.

41. Az értékes lágyszárú fajok egyedeit, csoportjait GPS koordinátáik meghatározásával nyilvántartásba kell venni, és térképen jelölni.

42. Az ökoszisztémák éjszakai nyugalmanak biztosítása, illetve az éjjel aktív élőlények zavarásának elkerülése érdekében tilos a munkavégzés, valamint a fényszennyezés elkerülésére tilos minden olyan tevékenység, amely tartós, erős fényhatást kelt.

b) Fajok védelme

1. Az egykori Nagyerdő mára megmaradt elemeinek - a biológiai kor felső határát elérő kocsányos tölgyek és a hozzájuk kötődő nagy hőscincér - védelmét biztosítani kell a területen. A lágyszárú szint megmaradt fragmentumai még hordozzák az eurosibériai erdőssztyepp tölgyesek egyes karakterfajait, jelölő elemeit: odvas keltike, bogláros szellőrózsa, foltos kontyvirág.

2. A területen élő madárfajok élő- és szaporodó helyének fokozott védelme, biztosítása érdekében fészkelő és búvóhelynek alkalmas cserjefoltokat kell kialakítani.

3. Mesterséges odúk kihelyezésével segíteni kell az odúlakó madár és denevérfajok sikeres megtelepedését, faj és egyedszámának növekedését.

4. A dolmányos varjú állomány erőteljes csökkentésére kell törekedni.

5. Az értékes rovarfajok (cincérek, orrszarvú bogár, szarvasbogár, stb.) élőhelyeinek (öreg fák, korhadó területen hagyott törzsek), biotópjainak védelmét biztosítani kell, illetve az idős őshonos fajokot, melyek a denevérpopuláció fennmaradásához nélkülözhetetlenek.

c) Táj- és kultúrtörténeti értékek

A tervezési terület tájképi jellegét az alábbi táji értékek megtartásával meg kell őrizni:

1. Egységes parki jelleg, amely tartalmaz nyílt gyepfelületeket, ligetes parki területeket, lombkoronaszintben zárt erdei részeket és tisztásokat.
2. Ligetes öregtölgyes erdőrészek.
3. Természetes felszíni formák, homokalakulatok (pl. a Nagyerdei Stadion mögötti homokbefúvásos terület).
4. A tervezési terület északnyugati részén lévő Víztorony épülete.
5. A Nagyerdei Stadion északi bejáratánál a „régí stadion“ egykori bejáratát övező falak.

d) Látogatás

da) Turizmust érintő kezelési előírások, általános korlátozások

1. A tervezési terület szabadon látogatható, de az ott végzett tevékenységek csakis a természetvédelmi kezelői előírások figyelembevételével végezhetők.
2. A területen tüzet gyújtani tilos!
3. A fenntartó beavatkozások idején és balesetveszély esetén a természetvédelmi hatóság időszakos látogatási korlátozást rendelhet el.
4. Az erdőállományt és a hozzá kötődő élővilágot károsítani tilos!
5. Minden olyan tevékenység, amely a védett fajok pusztulását idézi elő, vagy fokozottan védett fajok szaporodását zavarja, hatósági eljárást von maga után.

db) A területen tartandó közösségi eseményeket, illetve rendezvényeket érintő speciális előírások

1. Védett területen a gépjárművek közlekedésére a meglévő utakat kell használni.
2. A rendezvény lebonyolítása előtt, és a rendezvény lebonyolítását követően a természetvédelmi kezelővel helyszíni bejárás megtartása szükséges, melynek során jegyzőkönyvben rögzítésre kerül a parkalkotók állapota, és a szükséges helyreállítási munkálatok előírásai.
3. A nagy forgalmú rendezvényeket megelőzően a terület kiemelt jellegének megfelelő gyepek színvonalának megőrzése érdekében az előzetes helyszíni bejárás során jegyzőkönyvben rögzített időpontokban (rendezvény előtt és után) a rendező köteles gondoskodni a gyepfelületek kondicionálásáról (gyepszellőztetés, tápanyagutánpótlás, felülvetés).
4. A terület használata során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek és rendszerek, a tájképi adottságok és egyedi értékek megőrzésére.
5. A rendezvényen részt vevőknek be kell tartani a környezetvédelmi és természetvédelmi előírásokat.
6. A rendezvény során folyamatosan gondoskodni kell a hulladék gyűjtéséről és elszállításáról.
7. A rendezvény befejezését követően a szervezőnek haladéktalanul, de legkésőbb a rendezvényt követő munkanapon meg kell kezdeni az eredeti állapot helyreállítását. A helyreállítás végső határideje a rendezvényt követő helyszíni bejárás felvett jegyzőkönyvben kerül megállapításra.
8. Amennyiben a rendezvény során a közterületi parkban, bútorzatban kár keletkezik, annak helyreállítási költségei a szervezőt terhelik.
9. A rendezvényt követően a szükséges helyreállítási munkálatok keretében kiemelt figyelmet kell fordítani a terület parki jellegét meghatározó gyepfelületek helyreállítására. Amennyiben egy adott terület egység gyepfelülete károsodik, úgy a gyepfelület egységes esztétikai megjelenésének megőrzése érdekében a helyreállítási munkálatoknak a terület egység egészére ki kell terjednie.
10. Rendezvény érdekében, a területen történő őshonos cserje, vagy más őshonos növényzet irtása, kizárólag a rendezvény lebonyolításának megkönnyítése, vagy befogadó képességének növelése érdekében nem lehetséges.

e) Oktatás és bemutatás

1. A tervezési területen az oktatást és bemutatást szolgáló infrastruktúrát védettséget jelző táblák és információs táblák karbantartásával és bővítésével, valamint mesterséges madár- és denevérodúk kihelyezésével fejleszteni kell.
2. A területen oktatási és bemutatási tevékenység az egyéb jogszabályi előírások betartása mellett a természetvédelmi kezelőnek legalább 5 nappal előre benyújtott tájékoztatás alapján végezhető.

f) Kutatás, vizsgálatok

A területen kutatási tevékenység az egyéb jogszabályi előírások betartása mellett a természetvédelmi kezelőnek legalább 30 nappal előre benyújtott, és elfogadott kutatási terv alapján végezhető.

g) Terület és földhasználat

1. A területen csak kiemelt közérdekből, vagy természetvédelmi célok, valamint a parki, rekreációs fejlesztések kapcsán szükséges indokból épülhet olyan építmény (a továbbiakban mobil építmény), amelyek kihelyezése nem jár földmunkák végzésével.
2. A mobil építmények elhelyezése, valamint a földmunkák végzésével járó munkálatok megkezdése előtt a természetvédelmi kezelővel előzetes helyszíni bejárás szükséges.
3. A földutakon csak a természetvédelmi kezelés, a tulajdonosi jogok gyakorlása, jogszabályban előírt, valamint jogszabályban előírt engedéllyel rendelkező tevékenységek végzése érdekében lehetséges a gépjárművel történő közlekedés, illetve munkavégzés.

h) Természetvédelmi infrastruktúra

ha) Általános előírások

1. A nem szilárd (szórt) burkolatú járdák és sétányok fenntartása során gondoskodni kell azok tavaszi és évközi frissítő felületgereblyezéséről és ezzel együtt a gyepfelülettel határos részeken a gypszél vágásról, vegetációs időszakban a mechanikai módszerekkel történő gyommentesen tartásáról. Az erdei sétányok (szórt, mulcs, murva) tisztán tartását, seprését szükség szerint, folyamatosan el kell végezni, a kommunális eredetű szemetet és egyéb hulladékot naponta el kell távolítani. A hóeltakarítást a felületeken az időjárási viszonyoknak megfelelően a főbb utakon sepréssel el kell végezni. A szórt burkolatú járdák, sétányok felülterítését évente a teljes felületen el kell végezni.
2. Szilárd burkolatú járdák, sétányok fenntartása során naponta gondoskodni kell azok tisztántartásáról kézzel vagy géppel végzett sepréssel, a nagyobb és könnyű hulladékok folyamatos gyűjtéséről és elszállításáról. A hó eltakarítását, síkosság mentesítést szükség szerint el kell végezni folyami homok vagy egyéb természetes eredetű erdesítő anyag felhasználással. A területen sózás vagy más vegyi siktalanító anyag, csákány, jégvágó nem használható. A síkosság-mentesítést a jegesedés észlelésétől számított 2 órán belül kell megkezdeni. A burkolaton megjelent gyomokat rendszeresen el kell távolítani. A díszburkolatot folyamatosan tisztán kell tartani, a megjelenő gyomok, és foltot hagyó szennyeződések eltávolításával. A burkolat fugáinak ellenőrzését, tisztántartását, szükség szerinti fugázását, a burkolatban lévő víznyelők, csapadékvíz elvezető folyókák, átvezetők tisztítását havi rendszerességgel kell végezni.
3. A területen lévő hulladékgyűjtők ürítését szükség szerint, a park terhelésének megfelelően folyamatosan kell végezni. Gondoskodni kell a hulladékgyűjtők rendszeres takarításáról, fertőtlenítéséről.
4. A közterületre kihelyezett padok tisztántartásáról, takarításáról folyamatosan, kezelésükről évente kell gondoskodni.
5. Az ivókutak fenntartása során folyamatosan el kell végezni azok tisztítását, a kutak környékének fertőtlenítését és a műköelemek tisztántartását.
6. A megrongált információs táblák helyreállításáról folyamatosan gondoskodni szükséges.

hb) Vizgazdálkodást érintő kezelési előírások

1. A terület vízellátása érdekében nem engedélyezhető olyan beavatkozás, amely csökkentheti a terület vízkészletét, illetve ronthatja annak mezo- és mikroklimáját.
2. A vízfelhasználás jelentős csökkenése érhető el a nem odaváló (tájidegen) növények (gyomosító aljnövényzet és gyomfák) eltávolításával, valamint a tájidegen erdőalkotó fafajok fokozatos lecserélésével honos fafajokra, hogy több talajnedvesség maradjon meg a legfontosabb növényeknek.
3. Az „E”-jelű területeken az őszi avartakarót a területen kell hagyni.

3.4.2. Művelési ághoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.4.2.1. Művelés alól kivett területek kertészeti kezelése

A növényápolási munkák során keletkező növényi hulladékot a lehető legrövidebb időn belül el kell szállítani, a munkavégzést követően növényi hulladék nem maradhat a területen.

A virágfelület akkor tekinthető gondozottnak, hogy ha nincs a területen gyom, elvirágzott növényi rész, hulladék.

Az egyes munkaműveletek gyakorisága és súlyszámai a parkfenntartási szerződés szerint kerülnek megállapításra, figyelemmel a terület természetvédelmi státuszára és kiemelt jellegére.

A tervezési területen belül, a kezelési terv térképi vázlatán világos vonallal körülhatárolt, intenzív kertészeti módszerekkel fenntartott parkrész kezelési előírásai:

a) A park gyepfelületeinek kezelése

1. Az egészséges és erős gyepfelület fenntartása, valamint a gyomosodás megakadályozása érdekében a mesterségesen kialakított, parki gyepfelületeken tavaszi levegőztető gereblyézést, tavasszal egy alakommal gyepszellőztetést és évente 2 alkalommal gyeplyuggatást kell alkalmazni. Évente legalább 20 alkalommal kaszálást kell végezni, a kaszálék összegyűjtéséről és elszállításáról minden esetben gondoskodni kell. A kaszálást megelőzően a kétszikű gyomok mechanikai eltávolítása szükséges évi 2 alkalommal. A parlagfüves területek, gyomos foltok gyomtalanítása kézzel történjen.
2. A tápanyagutánpótlás, talajerő visszapótlás engedélyezett készítményekkel, illetve érett, morzsalékos trágyával, komposzttal, alacsony mennyiségű, a talaj adottságoknak megfelelő trágya alkalmazásával megengedhető.
3. Az áttaposások és rongált gyepfelületek újrafüvesítésekor a felülvetést kertészeti módszerekkel 6 dkg/m² pázsit fűmagkeverék felhasználással fűmagvető kiskocsival, első kaszálásig történő gondozással kell elvégezni. A füvesítést követően a friss vetés megóvásáról a kivitelezőnek kell gondoskodnia; a füvesítés akkor elfogadott, ha a kelés mértéke eléri a 90%-ot és az egyenletes.
4. Az őszi lombgereblyézést a lombohullás ütemének megfelelően kell elvégezni. A munkavégzést követően növényi hulladék nem maradhat a területen.
5. Növényvédő szerek használata csak indokolt esetben és csak természetvédelmi célból engedélyezhető.
6. Az „E”- jelű területek gyepterületein természetvédelmi célú tevékenységek (élőhely-rekonstrukció, gyepfelülvetés) kivételével tilos a talajmooztatással járó agrotechnikai beavatkozás.

b) Cserje- és talajtakaró és sövény felületek fenntartása

1. A tavaszi, őszi cserjeág ásást az időjárási körülmények figyelembevételével kell elvégezni ősszel lomb beforgatással, cserjék takarása késő ősszel.
2. A cserje- és talajtakaró ágyak folyamatos gyommentesen tartása érdekében kapálást, gyomlálást kel végezni a gyomok kiszedésével, és a keletkező zöld hulladék elszállításával.
3. A cserje- és talajtakaró ágyak növényeinek fenntartó metszését a koratavaszi időszakban, rügyattanásáig el kell végezni; de a növények növekedési ütemének figyelembevételével évközben is szükséges metszés.
4. A cserjék és talajtakaró növények különböző eredetű megbetegedéseinek kezelése, növényvédelme teljes felületen a természetvédelmi hatóság által engedélyezett szerekkel, illetve a fertőzött hajtások visszavágásával történhet. A kártevők megjelenését észlelés után azonnal jelezni kell, hogy a védekezés a lehető leghamarabb megkezdődhessen. A növényvédelem akkor megfelelő, ha nincs a területen kártevő által elpusztított növény egyed.
5. A pótlást az időjárási körülményeknek megfelelően, de legkésőbb május 15-ig el kell végezni.
6. A fenyőréteg (mulcs) borítás frissítését, pótlását évente 2 alkalommal el kell végezni.
7. A cserje és talajtakaró felületek tápanyagutánpótlását a növények növekedési erejének figyelembevételével, szükség szerint, engedélyezett készítményekkel kell elvégezni.

c) Park- és sorfa fenntartás

1. A gallyazási munkálatokat 6 méterig, 6-15 m között és 15 m felett kosaras autóval kell végezni. A fitotechnikai munkálatok során a 6 cm-t elérő vagy meghaladó metsz-felületű sebeket kezelni kell. Szükséges szárazoló-, koronaalakító-, ifjító- és koronakönnyítő gallyazás, valamint az épületekre nőtt ágak eltávolítása. A gallyazásokat, fakivágásokat elsősorban a növények nyugalmi állapotában, valamint fészkelési időn kívül (augusztus 20. – március 15.) kell elvégezni, ez alól kivételt jelent az életveszély- és balesetveszély megelőzése és elhárítása érdekében végzett faápolási munkálatok. Szükséges továbbá életvédelmi és biztonsági okokból, valamint az egyes faegyedek egészségi állapotromlásának megfékezésére, a fa stabilitásának növelese érdekében a fákon lévő természetes odúk kezelése. Az odúk kezelését azok tisztításával, drénezésével kell megoldani. Az odúkezelési munkálatokat fészkelési és fiókanevelési időszakon és a denevérek téli nyugalmi periódusán kívül, augusztus 20. és október 15. között kell elvégezni. Az odúkezelési munkálatokat megelőzően egyeztetni kell a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrével.
2. A tő- és törzssarjak eltávolítását 5 m-es magasságig a vegetációs időszakban évente 4 alkalommal, szükséges végezni.
3. A fiatal telepítésű fák tányérozását az öntözési időszakban el kell végezni, a kialakított tányérokot folyamatosan gyommentesen kell tartani.
4. Növényvédelem különböző eredetű megbetegedések kezelése érdekében, a fertőzött faegyedeken a

természetvédelmi hatóság által engedélyezett szerekkel, módszerekkel végezhető.

5. A tápanyagot tavasszal az első metszéssel egyidejűleg kell a facseteték alá kihelyezni.

6. A park és sorfák pótlását a parkfenntartási szerződésben megadott méretű pl. 20/25-ös SF I. oszt. minőségű 3xi földlabdás fák telepítésével, 3 irányú karózással, 50%-os földcserével járulékos munkával együtt, a gondozás megfakadást követő 1 éves garanciával kell teljesíteni. A park és sorfák pótlását kora tavasszal vagy ősszel kell elvégezni fagymentes időben. Parkfák, sorfák ültetésénél magas tőzeg tartalmú ültetőközeg alkalmazható!

7. Tuskómarást a talajszint alatt minimum 30 cm mélységig kell elvégezni, a lemart faaprítékot el kell szállítani, a talajszintig a marás helyét termőfölddel fel kell tölteni.

8. Örökzöldek tavaszi tisztogatását, elfagyott növényi részek eltávolítását évente 1 alkalommal április 30-ig kell elvégezni. Örökzöldek tányérozását, gyomlálását évente kétszer, első alkalommal április 30-ig a tavaszi tisztogatással egyidejűleg, majd augusztus 20-a előtt ismételtén kell teljesíteni. Örökzöldek metszését, sebkezelését évente egyszer, június 15-ig, az elhalt részek eltávolításával szükséges foganatasítani.

d) Évelő növényzet fenntartása

1. A tavaszi visszavágást, takarítást a fagyok elmúltával minden év április végéig, az elhalt növényi részek eltávolításával kell elvégezni.

2. Az évelő és gyeppótló ágyak gyommentesen tartását, vadalását, kapálását, rózsák metszését vegetációs időszakban kell elvégezni, különösen a rendezvények előtt.

3. Az elvirágzott növényi részek eltávolítását a növények tavaszi visszavágása után a vegetációs időszakban havonta kell végezni.

4. A tápanyagot tavasszal az első metszéssel egyidejűleg kell a növények alá kihelyezni.

5. A növények pótlását a parkfenntartási szerződés szerinti darabszámokkal kell elvégezni.

e) Virágfelületek fenntartása (egynyári, kétnyári, hagymás)

1. A virágágyak előkészítése ültetéshez: kiürítés, ásás, vonalazás, stb. kiültetési terv szerint

2. Ültetés: egynyári, Canna, kétnyári palánták és/vagy hagymás növények.

3. Virágágyak gyomlálását, kapálását, gypszél-vágást az elvirágzott növényi részek eltávolításával áprilistól októberig folyamatosan kell végezni, kiemelten ügyelve arra, hogy a rendezvények előtt minden ágyás rendezett legyen. A virágfelület akkor tekinthető gondozottnak, hogy ha nincs a felületükön gyom, elvirágzott növényi rész, hulladék.

4. Öntözést az automata öntözőrendszerrel ki nem épített felületeken az időjárási viszonyoknak megfelelően kell végezni.

5. Növényvédelem különböző eredetű megbetegedések kezelése érdekében, a teljes felületen a természetvédelmi hatóság által engedélyezett szerekkel, módszerekkel végezhető.

6. Évközi pótlást egy és kétnyári felületeken szükség szerint kell elvégezni.

7. Talajjavítást tőzeges földkeverékkel, a kiültetések előtt a teljes felületen szükséges végezni.

8. A tápanyagot tavasszal a kiültetéssel egyidejűleg kell a területre kijuttatni, majd még kétszer meg kell ismételni, a virágzás meghosszabbításának érdekében.

f) Automata öntözőrendszerek üzemeltetése

A P1 és P2 jelöléssel ellátott parki részek növényzetének fenntartására, a megfelelő vízkészlet biztosítására az arra műszaki szempontból is alkalmas területen automata öntözőrendszer kerüljön kiépítésre és üzemeltetésre.“